

Stečaj u funkciji revitalizacije trgovačkog društva

Emil Priskić, Sveučilište u Puli, Odjel za ekonomiju. Mijo Mirković, Poslijediplomski doktorski studij, Radnička 2, Opatija 51414, Hrvatska, mob: +385 (0)91 1899551, fax/tel: +385 (0)51 271243, mail: epriskic@gmail.com; epriskic@unipuhr
Lucija Bačić, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni stručni centar za stručne studije, Heinzelova 55, Zagreb 10000

Sažetak

Intencija je pokretanje stečaja u pravom trenutku kako bi stečajna masa bila dovoljna za namirenje vjerovnika, radnika, poreznih i drugih davanja državi te se omogućilo kvalitetno restrukturiranje trgovačkog društva. Restrukturiranje trgovačkog društva provodi se kroz zakonski definiran termin „stečajni plan“. Praksa provođenja stečajeva u RH pokazala je da su dosadašnji stečajni postupci bili uglavnom pokrenuti kada više nije bilo moguće revitalizirati trgovačko društvo. Zakon o stečaju od dana usvajanja 1996. godine do danas mijenjan je 6 puta (posljednja izmjena napravljena je 2006. godine). Trenutno je u fazi usvajanja novog Zakona o stečaju koji bi trebao poboljšati njegovu primjenu i samim tim omogućiti bolji rezultat za sve sudionike stečaja. Pravodobno pokretanje stečaja velika je šansa za nastavak poslovanja trgovačkog društva, a ne samo pokušaj namirenja obveza ili dijela obveza i njegova likvidacija.

Ključne riječi: *stečaj, trgovačko društvo, zakon, revitalizacija*

1. Uvod

Zakonski okviri pokretanja stečaja jasno su definirani Stečajnim zakonom (NN RH 44/96 do 25/12), koji kaže da su razlozi pokretanja stečaja *nesposobnost za plaćanje i prezaduženost*. *Nesposoban za plaćanje* smatra se dužnik koji ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze, preciznije ukoliko ima evidentirane nepodmirene novčane obveze kod banke koja za nje obavlja poslove platnog prometa u razdoblju dužem od 60 dana. Dužnik se smatra *prezadužen* ukoliko njegova imovina ne pokriva postojeće obveze. Također, dužnik se obvezuje istim zakonom podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u roku od 21 dan od nastupanja nesposobnosti za plaćanje.

Znanstveni pristup predviđanja stečaja nudi nam veliku mogućnost odabira statističkih i matematičkih metoda za predviđanje stečaja, a osnova modela sastoji se u implementaciji odgovarajućih kvantitativnih metoda. Pojednostavljeno rečeno znanstveni pristup pokušava pronaći prikladne varijable signifikantne za predviđanje stečaja i izvesti njihovu kombinaciju za što preciznije predviđanje financijskog stanja u vremenski neograničenom roku.

Suvremeni kontroling, ukoliko ga je trgovačko društvo implementiralo, mora signalizirati insolventnost putem svojih uobičajenih instrumenata kao što su: proračun novčanih tokova, usporedba s konkurencijom, usporedba troškova i učinaka, SWOT analiza, analiza vrijednosti i dr.

Kontroling, između ostalog, ima i funkciju pripreme trgovačkog društva na nadolazeću opasnost platne nesposobnosti te samim time u kontroliranim okolnostima uvesti trgovačko društvo u proces stečajnog postupka.

Cilj je ovog rada prikazati statistike stečajeva u Hrvatskoj te ukazati na neučinkovitost stečajnog postupaka u Republici Hrvatskoj s aspekta revitalizacije trgovačkog društva. Statističke regije, kojih ima ukupno sedam, determinirane su područjem jurisdikcije trgovačkih sudova.

2. Ustojstvo trgovačkih sudova u Republici Hrvatskoj

Stečajni postupak u Republici Hrvatskoj u nadležnosti je trgovačkih sudova. U prvom ih stupnju ima sedam i djeluju prema teritorijalnoj nadležnosti :

- Trgovački sud u Bjelovaru za područja Bjelovarsko-bilogorske i Virovitičko-podravске županije
- Trgovački sud u Osijeku za područja Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske i Požeško-slavonske županije
- Trgovački sud u Rijeci za područja Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske županije
- Trgovački sud u Splitu za područja Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije
- Trgovački sud u Varaždinu za područja Varaždinske, Međimurske i Koprivničko-križevačke županije
- Trgovački sud u Zadru za područja Zadarske i Šibensko-kninske županije
- Trgovački sud u Zagrebu za područja Karlovačke, Sisačko-moslavačke, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije i Grada Zagreba

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske ustanovljen je za cijelo područje Republike Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu. Odlučuje o žalbama protiv odluka trgovačkih sudova donesenih u prvom stupnju, o sukobu mjesne nadležnosti između trgovačkih sudova i obavlja druge poslove određene zakonom.

3. Stečajni postupak

Stečajni postupak jest postupak u kojem osim sudskih tijela sudjeluju i izvansudska tijela: stečajni upravitelj, skupština i odbor vjerovnika. Stečajni postupak nema mogućnost ponavljanja postupka ili povrata u prijašnje stanje, a institut revizije moguć je samo u iznimnim slučajevima.

Vremensko trajanje stečajnog postupka nije ograničeno, međutim može se reći da je formalno ograničeno trajanjem imenovanja stečajnog upravitelja na rok od godinu i pol dana (čl.27. st1. Stečajnog zakona).

Stečajni postupak može se provesti samo nad pravnim osobama, trgovcem pojedincem i obrtnikom. (čl.1. st.2. Stečajnog zakona).

Stečajni postupak ima dva moguća izlaska iz stečaja i to: likvidaciju i brisanje iz sudskog registra ili restrukturiranje u stečaju i vjerojatno nastavak poslovanja u nekoj novoj vlasničkoj strukturi.

4. Znanstveni pristup predviđanja stečaja

Uvijek aktualna problematika stečaja potaknula je niz autora na istraživanje navedenog područja te je znanstveni pristup istraživanja stečaja doveo do niza modela izvedenih korištenjem statističkih i matematičkih metoda. Neki od najznačajnijih autora i metoda jesu:

- William H. Beaver koji je na empirijskom istraživanju dokazivao „nesposobnost poslovnog subjekta da podmiri dospjele financijske obveze“ (Beaver, 1966,71)
- Edward I. Altman razvio je model za predviđanje stečaja pod nazivom Z-score (Tearney,Vitezić, 1971)
- James A. Ohlson razvio je 1980. godine tzv. Ohlsonove modele predviđanja stečajeva (tri modela) s postotkom preciznosti iznad 92% do 96%, ovisno o modelu
- Peter Kralicek, koji je svrstan u numeričke istraživače, izveo je model za predviđanje stečaja provodeći multivarijantnu diskriminantnu analizu

Financijski pokazatelji najčešće su korišteni kao instrumenti istraživanja predviđanja stečaja, ali sve veću važnost zauzimaju kvalitativni pokazatelji, odnosno varijable povezane s korporativnim upravljanjem i situacijom u okruženju. Njihova kombinacija zasigurno će rezultirati daljnjim poboljšanjima na području predviđanja stečaja.

5. Statistika stečajeva u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj niti jedna institucija ne vodi statistiku stečajeva tako da je do podataka gotovo nemoguće doći, a način prikupljanja podataka moguć je jedino u direktnoj komunikaciji sa svakim od Trgovačkih sudova. To iziskuje puno vremena i realnu mogućnost da neki od Trgovačkih sudova neće u očekivanom vremenu odgovoriti na upitnik i dostaviti zatražene informacije. Podatke za narednu statističku analizu uspjela je, u roku od dva mjeseca, posredstvom Visokog trgovačkog suda prikupiti jedna parlamentarna politička stranka radi priprema za otvaranja parlamentarne rasprave na temu stečajeva.

5.1. Prikaz statističkih podataka stečajeva, radnika, tražbina radnika i tražbina Republike Hrvatske prema teritorijalnoj nadležnosti trgovačkih sudova

Podatci iz Tablice 1 prikazani su kroz grafove koji analiziraju broj stečajnih postupaka, količinu izgubljenih radnih mjesta, iznos naplaćenih potraživanja radnika i države prema teritorijalnoj nadležnosti Trgovačkih sudova.

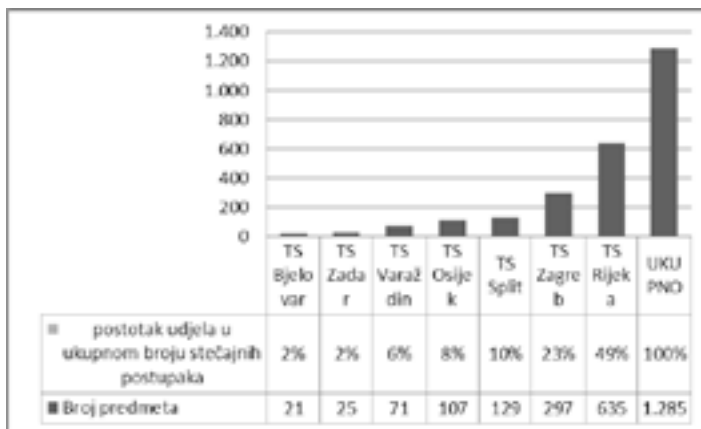
Tablica 1 - statistički podaci broja radnika, tražbina radnika i tražbina Republike Hrvatske prema teritorijalnoj nadležnosti Trgovačkih sudova

Sud	Broj predmeta	Broj radnika kod otvaranja stečajnog postupka	Broj radnika zaposlenih na 31.1.2012.	Iznos utvrđenih tražbina radnika	Iznos namirenih tražbina radnika	Iznos utvrđenih tražbina RH	Iznos namirenih tražbina RH
TS Bjelovar	21	1.079	23	37.266.165	11.893.799	115.881.768	1.551.266
TS Osijek	107	3.659	117	205.847.393	92.732.272	939.898.469	334.661.760
TS Rijeka	635	2.749	437	804.686.506	153.576.821	1.217.907.359	115.623.415
TS Split	129	2.359	138	308.806.553	132.129.370	546.623.405	45.961.790
TS Varaždin	71	2.817	923	134.810.243	32.613.486	578.419.058	13.731.095
TS Zadar	25	482	38	39.575.247	11.369.855	71.858.140	6.051.451
TS Zagreb	297	8.591	669	360.053.552	174.873.403	862.150.658	119.599.706
UKUPNO	1.285	21.736	2.345	1.891.045.659	609.189.007	4.332.738.857	637.180.483

Izvor: Visoki trgovački sud, obrada: autor

Analizirajući podatke iz tablice 1 vidimo da se na dan 31.01.2012. u RH vodi ukupno 1285 stečajnih postupaka, od čega najveći broj postupaka u Trgovačkom sudu Rijeka. Ukupan broj radnika zaposlenih u trgovačkim društvima na dan otvaranja stečajnog postupka jest 21736, ukupan broja radnika zaposlenih na dan 31.01.2012. jest 2345. Kroz stečaj je izgubljeno ukupno 19391 radno mjesto ili 89%. Iznos ukupnih utvrđenih tražbina radnika iznosi 1,891 milijardi kuna; iznos namirenih tražbina jest 609,2 milijuna kuna; razlika između utvrđenih i namirenih tražbina radnika u stečaju iznosi 1.28 milijardi kuna, odnosno namireno je 32% radničkih potraživanja. Državna potraživanja iznosila su 4.3 milijarde kuna, a naplaćeno je 637.2 milijuna kuna ili 15% ukupnog potraživanja.

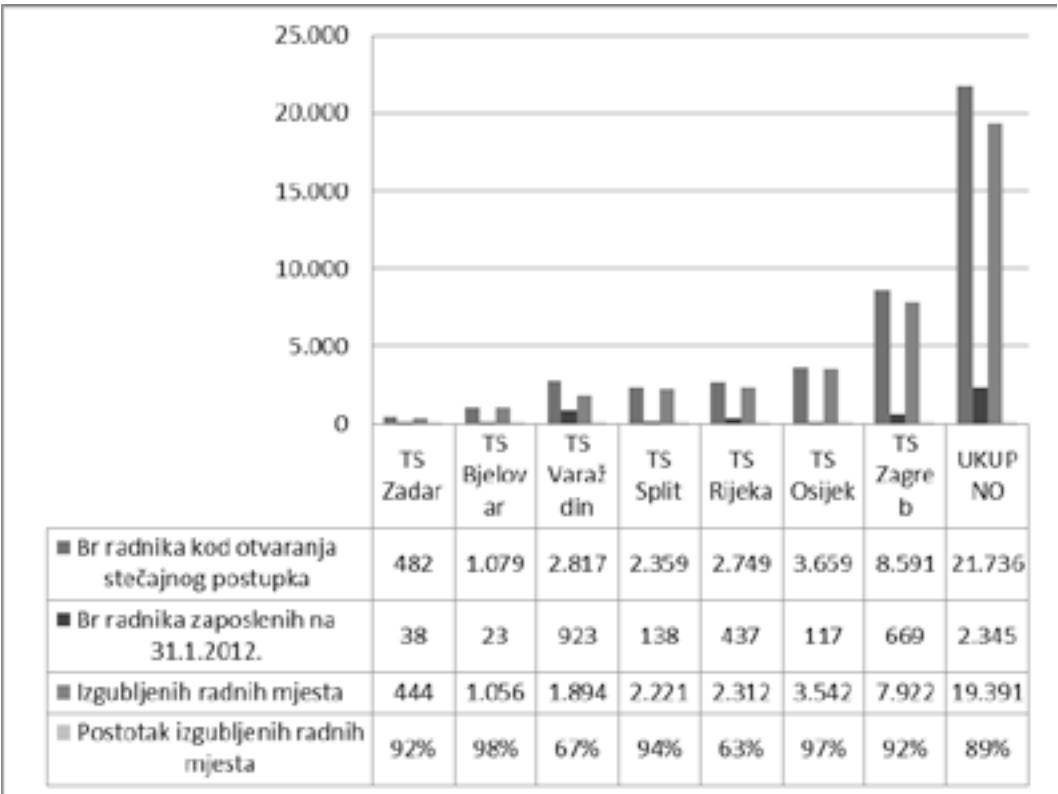
Grafikon 1 – Pokazatelj broja otvorenih stečajnih postupaka prema sjedištu Trgovačkog suda na 31.01.2012.

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 1 pokazuje da je najveći broj otvorenih stečajnih postupaka u Trgovačkom sudu u Rijeci 635 i čini 49% ukupnih stečajnih postupaka otvorenih na 31.01.2012., a najmanji broj postupaka vodi se u Trgovačkom sudu u Bjelovaru 21, odnosno 2% ukupnih stečajnih postupaka. Ukupan broj stečajeva koji se vode u RH na 31.01.2012. godine jest 1.285.

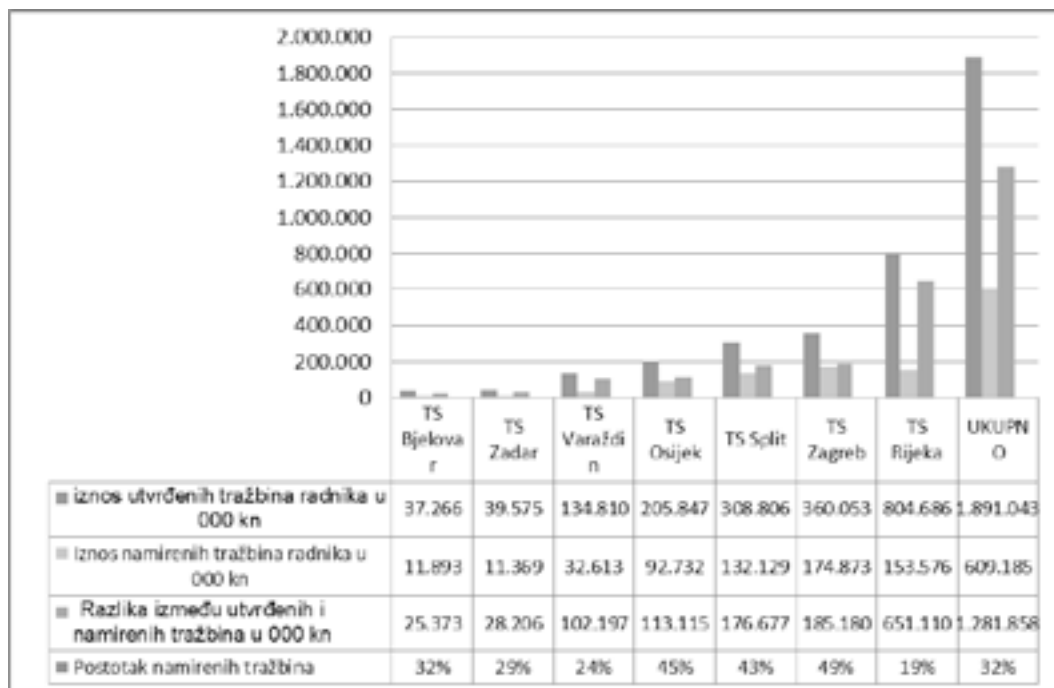
Grafikon 2 – Pokazatelj broja izgubljenih radnih mjesta prema sjedištu Trgovačkog suda od 1996. do 31.01.2012.

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 2 predstavlja broj izgubljenih radnih mjesta prema sjedištu Trgovačkih sudova i ukupni broj izgubljenih radnih mjesta do 31.01.2012. Na području Trgovačkog suda u Zagrebu izgubljeno je 7.922 radnih mjesta, odnosno 92% radnih mjesta u trenutku otvaranja stečajnog postupka, a najmanje ih je izgubljeno na području Trgovačkog suda u Zadru i to 444 radna mjesta, također 92%. Najgori pokazatelj je onaj Trgovačkog suda u Bjelovaru gdje je kroz stečajeve izgubljeno čak 98% radnih mjesta.

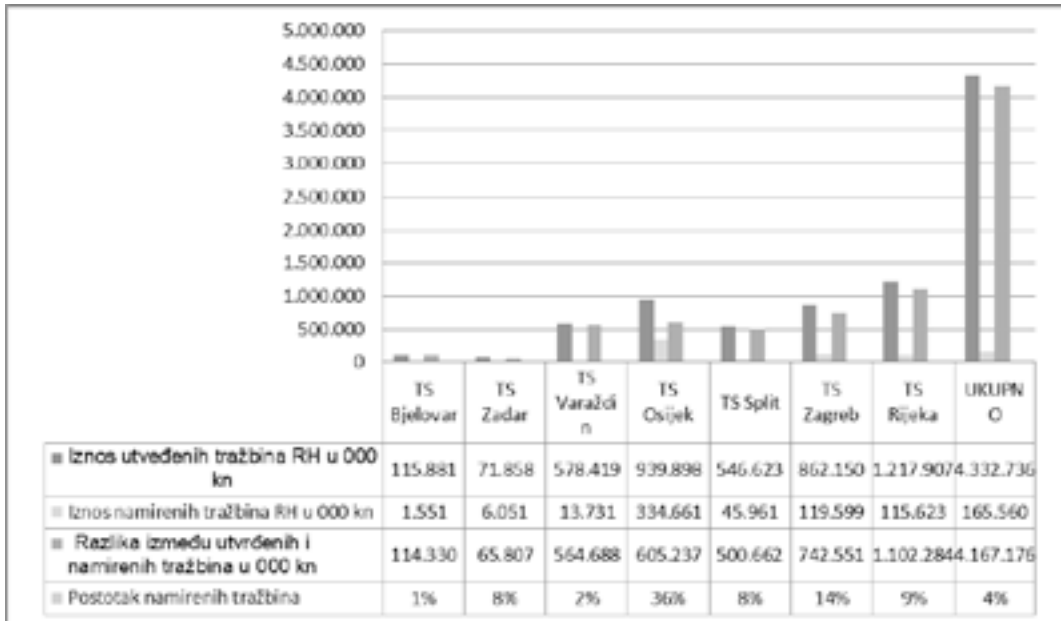
Grafikon 3 – Pokazatelj odnosa utvrđenih tražbina radnika i namirenih tražbina radnika od 1996. do 31.01.2012. prema sjedištu Trgovačkog društva

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Iz grafikona 3 vidljivo je da je najslabiji učinak prema pokazatelju namirenih tražbina radnika na području Trgovačkog suda Rijeka, gdje je od 804,7 mil kn utvrđenih tražbina radnika namireno 153,6 milijuna kuna ili 19%. Najbolji rezultat namirenih tražbina je u Trgovačkom sudu Zagreb, gdje je od utvrđenih potraživanja radnika od 360,1 milijuna kuna namireno 174,9 milijuna kuna ili 49%. Ukupni iznos utvrđenih tražbina radnika svih stečajnih postupaka do 31.01.2012. iznosi 1,891 milijardu kuna, a ukupni iznos namirenih tražbina 609,2 milijuna kuna ili 32%.

Grafikon 4 - pokazatelj odnosa utvrđenih tražbina RH i namirenih tražbina RH od 1996. do 31.01.2012. prema sjedištu trgovačkog suda

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 4 prikazuje nam odnos utvrđenih tražbina Republike Hrvatske u odnosu na namirene tražbine pa zaključujemo da je država ukupno imala u promatranom periodu do 31.01. 2012. godine 4,333 milijardi kuna potraživanja od trgovačkih društava u stečaju, a naplatila je 165,6 milijuna kuna ili 4%. Najbolji omjer naplate postignut je na Trgovačkom sudu u Osijeku gdje je iznos utvrđenih tražbina bio 939,9 milijuna kuna, a namireno je 334,6 milijuna kuna ili 36%, a najgori na Trgovačkom sudu u Bjelovaru gdje je iznos utvrđenih tražbina bio 115,9 milijuna kuna, a namireno je 1,6 milijuna kuna ili 1%.

5.2. Prikaz statističkih podataka broja otvorenih stečajnih postupaka, broj radnika, tražbina radnika i tražbina prema Republici Hrvatskoj prema godini otvaranja stečajnih postupaka

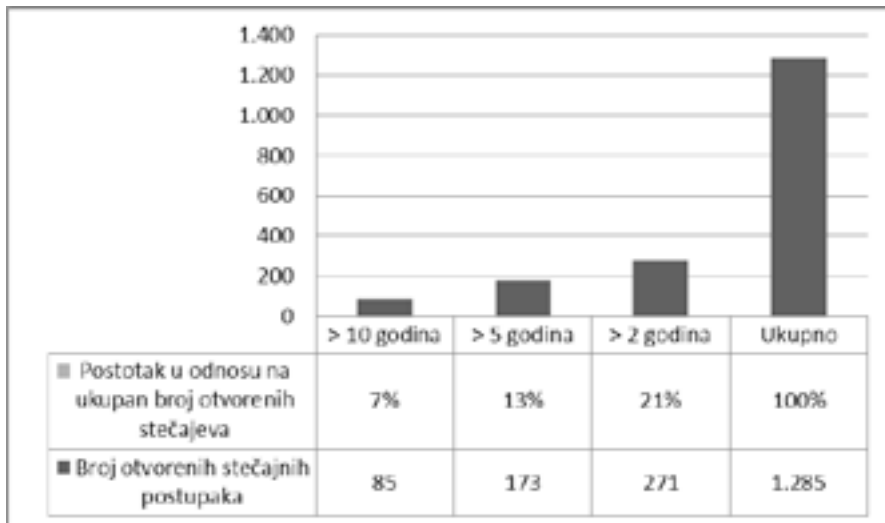
Podatci prikazani u Tablici 2 bit će preglednije obrađeni u daljnjim grafičkim oblicima kroz detaljniju obradu broja stečajeva, zaposlenosti i tražbina od strane radnika i države.

Tablica 2 – statistički podaci broja otvorenih stečajnih postupaka, broj radnika, tražbina radnika i tražbina prema RH prema godini otvaranja stečajnih postupaka

Broj stečajnih postupaka prema godinama otvaranja	Broj predmeta	Broj radnika kod otvaranja stečajnog postupka	Broj radnika zaposlenih na 31.1.2012.	Iznos utvrđenih tražbina radnika	Iznos namirenih tražbina radnika	Iznos utvrđenih tražbina RH	Iznos namirenih tražbina RH
1996.	1	0	0	0	0	1.405.643	0
1998.	2	107	1	3.040.574	3.040.574	655.316	490.661
1999.	10	3.043	22	19.691.893	10.240.885	147.369.938	62.336.740
2000	34	4.315	436	251.039.080	224.247.810	565.810.624	131.263.758
2001	19	1.418	4	139.579.641	72.390.220	81.160.405	32.107.447
2002	19	1.797	41	71.855.182	47.430.959	89.478.258	16.644.006
2003	12	354	2	44.043.674	36.125.308	175.368.469	16.108.175
2004	27	369	31	33.330.796	18.888.320	61.166.224	10.199.536
2005	16	295	7	9.094.969	2.919.061	123.448.814	3.336.628
2006	17	582	17	28.500.297	17.666.456	114.734.756	1.574.100
2007	16	117	0	16.653.812	1.037.978	35.610.368	313.470.000
2008	32	1.082	6	51.530.223	17.586.220	112.793.219	9.860.299
2009	66	2.172	644	129.925.248	33.503.394	403.390.964	3.698.969
2010	144	2.958	172	695.636.166	51.190.512	1.150.739.254	14.259.236
2011	758	2.661	510	396.652.141	72.921.309	1.253.300.391	21.830.927
2012	112	466	452	471.961	0	16.306.214	0
Ukupno	1.285	21.736	2.345	1.891.045.659	609.189.007	4.332.738.857	637.180.483

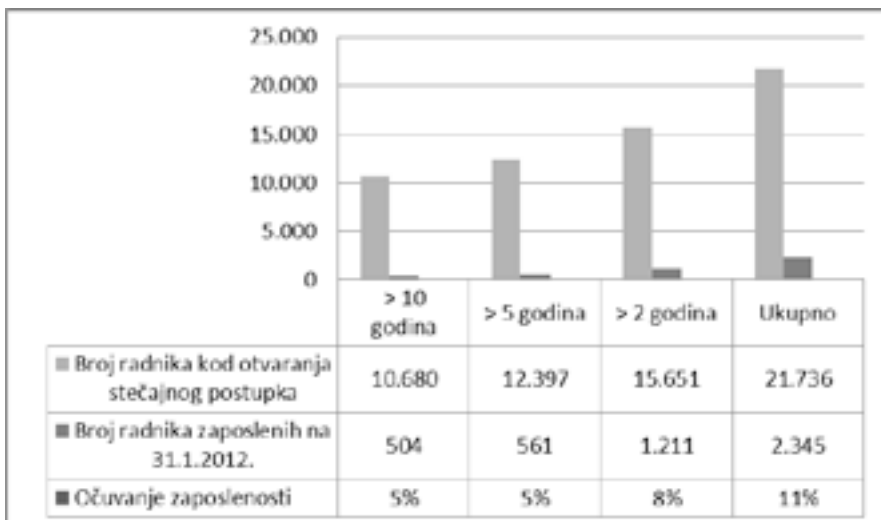
Izvor: Visoki trgovački sud, obrada: autor

Analizirajući Tablicu 2 pokazatelji godina otvaranja stečajnog postupka i broj predmeta otkrivaju nam dužine trajanja stečajnih postupaka pa se može utvrditi da se stečajni postupci duži od dvije godine (otvoreni 2009.godine i prije) provode u 271 trgovačkom društvu, što čini 21% ukupnih predmeta. Ukupna suma potraživanja radnika iz stečajnih postupaka koji su duži od 2 godine iznosi 798, 3 milijuna kuna, što čini 61% ukupnog potraživanja stečajnih postupaka starijih od dvije godine. Država se u postupcima dužim od dvije godine pokušala namiriti s 1,912 milijarde kuna, što čini 44% ukupnog potraživanja stečajnih postupaka starijih od dvije godine.

Grafikon 4 – Pokazatelj broja otvorenih stečajnih postupaka prema dužini trajanja

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada autor

Grafikon 4 pokazuje nam da u RH ima 85 stečajnih postupaka koji traju 10 i više godina i čine 7% ukupno otvorenih stečajnih postupaka, 173 postupaka koja traju 5 i više godina i čine 13% otvorenih postupaka i 271 postupak koji traje 2 i više godina, a čini 21% otvorenih stečajnih postupaka.

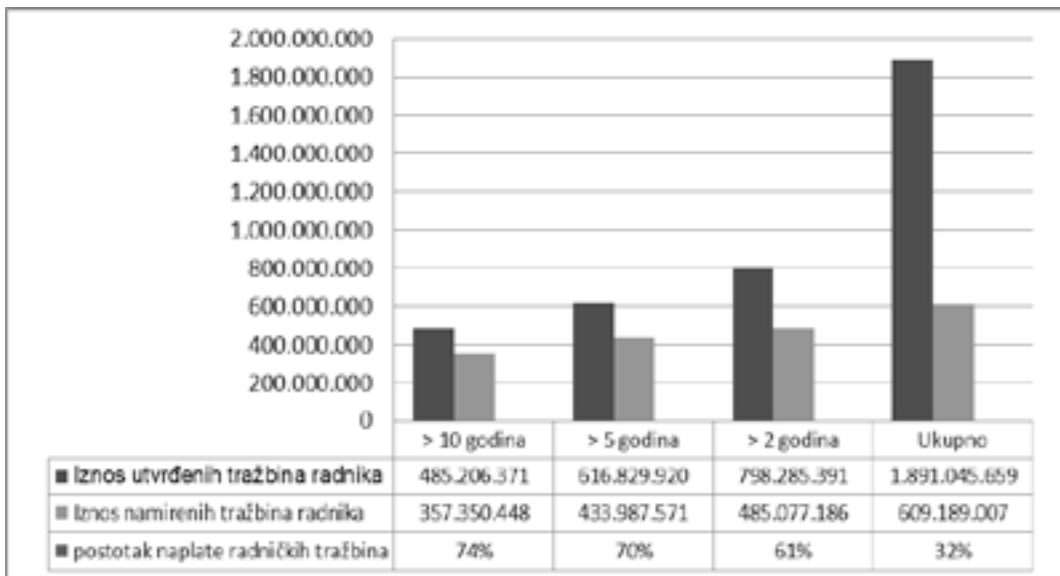
Grafikon 5 – Pokazatelj iznosa broja radnika kod otvaranja stečajnog postupka i broja radnika zaposlenih na dan 31.01.2012. prema dužini trajanja stečajnih postupaka

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 5 otkriva podatak da je u stečajnim postupcima koji traju 10 i više godina u trenutku otvaranja stečaja bilo zaposleno 10680 radnika, a na 31.01.2012. samo 504 radnika ili 5%; za postupke koji traju 5 i više godina kod otvaranja stečaja bio je zaposleno 12397 radnika, na 31.01.2012. broj od 561 radnika ili 5%, a kod postupka koji traje 2 i više godina kod otvaranja 15651 radnik, na 31.01.2012. broj od 1211 radnika ili 8%.

Zaključuje se da je dužina trajanja stečajnog postupka obrnuto proporcionalna očuvanju zaposlenosti, odnosno što stečaj duže traje to je zaposlenost manja.

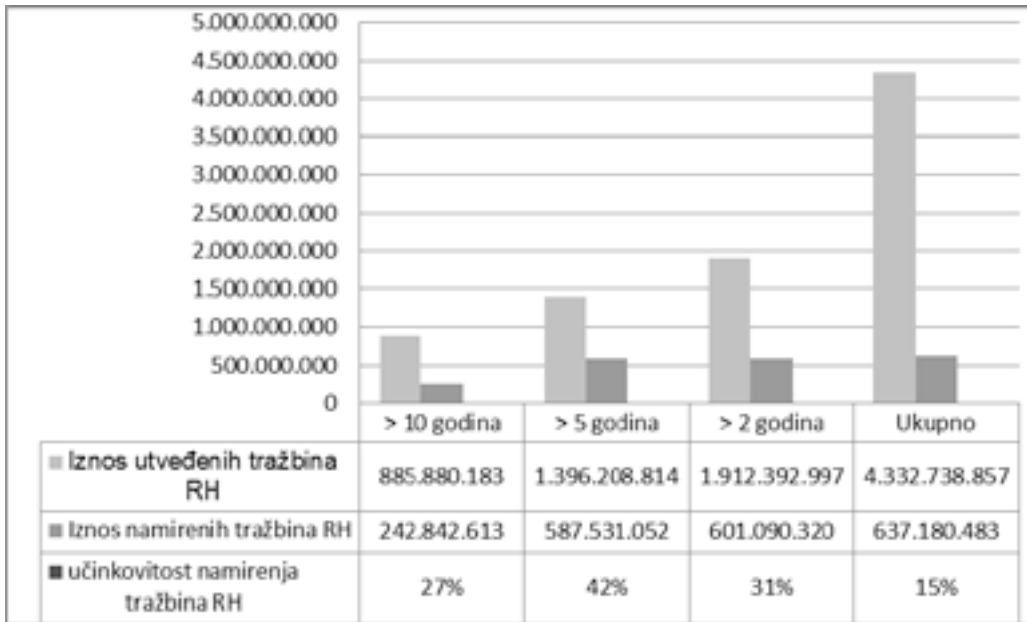
Grafikon 6 – Pokazatelj iznosa utvrđenih tražbina radnika i namirenih tražbina radnika prema dužini trajanja stečajnih postupaka

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 6 prikazuje nam učinkovitost naplate kod stečajnih postupaka u odnosu na dužinu trajanja postupaka. Postupci koji traju 10 i više godina na ukupni iznos utvrđenih tražbina od 485,2 milijuna kuna imaju učinkovitost naplate od 357,4 milijuna kuna ili 74%; kod onih koji traju 5 i više godina učinkovitost naplate iznosi 70%, a kod onih koji traju 2 i više godina 61% što znači da se proporcionalno dužini trajanja postupaka povećava i učinkovitost naplate radničkih potraživanja. Iz navedenog se može zaključiti da je vremenski proces unovčavanja materijalnih dobara društva dugotrajan i pozitivno utječe na isplatu radničkih tražbina.

Grafikon 7 – Pokazatelj iznosa utvrđenih tražbina RH i namirenih tražbina RH prema dužini trajanja stečajnih postupaka

Izvor: Visoki trgovački sud; obrada: autor

Grafikon 7 prikazuje učinkovitost namirenja tražbina Republike Hrvatske kod stečajnih postupaka u odnosu na dužinu trajanja postupaka. Postupci koji traju 10 i više godina na ukupni iznos utvrđenih tražbina od 885,9 milijuna kuna imaju učinkovitost naplate od 242,8 milijuna kuna ili 27%, kod onih koji traju 5 i više godina učinkovitost namirenja iznosi 42%, a kod onih koji traju 2 i više godina 31%. Ukupna učinkovitost namirenja državnih potraživanja iznosi 15%, odnosno od 4,333 milijarde kuna uspjelo se naplatiti 631,7 milijuna kuna.

6. Zaključak

Današnji tržišni uvjeti odlikuju se dinamikom i jakom konkurentnošću i nameću konstantnu borbu za opstanak trgovačkih društva, a oni koji nisu dovoljno učinkoviti dovode se u situaciju insolventnosti i stečaja. Može se zaključiti da u hrvatskoj tranzicijskoj ekonomiji stečaj predstavlja ujedno i eliminaciju trgovačkog društva. Teorija restrukturiranja u stečaju počiva na potencijalnim ekonomskim i socijalnim prednostima koje proizlaze iz procesa sanacije poduzeća u poteškoćama te očuvanja imovine umjesto likvidacije. Empirija stečajnih postupaka dokazuje da u Hrvatskoj gotovo i nema stečaja u funkciji revitalizacije jer je to uspjelo u desetak stečajnih postupaka u odnosu na tisuću i tristo otvorenih stečajeva. Statistika koja obuhvaća proces stečaja u Hrvatskoj loše je obrađena i neorganizirana te samim tim supstituira krug interesa za problematiku koju generiraju stečajevi. Statistika stečajeva prikazana u ovom radu pokazuje zabrinjavajuće rezultate i zasigurno upućuje na potrebu za promjenama u legislativi koja determinira stečaj. Problem stečaja jest njegova neefikasnost i dužina trajanja pa stoga i rezultira neučinkovitošću namirenja radničkih i državnih potraživanja, potraživanja vjerovnika i dovodi do gubitka velikog broja radnih mje-

sta. Rješenje je u zakonskom ograničenju trajanja stečajnog postupka i u mogućem uvođenju instituta prisilne nagodbe vjerovnika i dužnika prije otvaranja stečajnog postupka. Izvedene analize i prikazani rezultati daju poticajnu osnovu za daljnje istraživanje u domeni stečajeva.

Bankruptcy as a Function of Company Revitalisation

Abstract

The intention is to initiate the bankruptcy at the right time, so that the bankruptcy estate could be sufficient for the settlement of creditors, workers, tax and other state benefits, and enable the quality company restructuring. The restructuring of the company is implemented through legally defined term "reorganization plan". The practice of implementing bankruptcies in Croatia has shown that the current bankruptcy proceedings were initiated mainly when it was not possible to revitalize the company. Law on Bankruptcy of the adoption of 1996th year to date was changed 6 times (the last change was made in 2006. year). Currently is in the stage of adopting the new Law on Bankruptcy, which should improve its application and thus provide a better result for all participants in bankruptcy. Timely initiation of bankruptcy is a great chance to continue the operations of the company, rather than attempt the settlement of obligations or work obligations and its liquidation.

Keywords: bankruptcy, company, law, revitalization

Literatura

- Beawer, W. H., (1966), Financial Ratios as a Predictors of Failure, Empirical Research in Accounting: Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research, 71 – 111.
- Osmanagić Bedenik, N., (2007) Kontroling: Abeceda poslovnog uspjeha, 3. Promijenjeno izdanje, Zagreb, Školska knjiga
- Ohlson, J.A., (1980), Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bankruptcy 18 (1):109-131
- Sajter, D., (2007) Regionalna iniciranost stečajeva u Republici Hrvatskoj, Ekonomski vjesnik, Ekonomski fakultet u Osijeku
- Schonfelder, B. (2002.) Ekonomska analiza zakona o stečaju: pregled literature Financijska teorija i praksa 26 (3) str. 675-690
- Zenzerović, R., Ticijan Peruško (2006) Kratki osvrt na modele za predviđanja stečaja UDK 347.736:336.02]:303.7 http://www.aorps.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=68 (Sačuvano:22.04.2010.)
- <http://www.laburisti.com/index.php?start=10&storytopic=0> (Sačuvano:01.04.2010.)
- http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1996_06_44_852.html (Sačuvano:22.02.2010.)
- <http://www.vtsrh.hr/index.php?page=headquarters&lang=hr> (Sačuvano:22.04.2010.)